

CALEA MÂNTUIRII

Săptămânal editat de Centrul de Studii Teologice-Istorice și de Prognostic Pastoral-Misionar al Facultății de Teologie Ortodoxă Arad.
Redactor fondator (1935): Preot Ilarion V. Felea. Apare cu binecuvântarea Înaltpreasfințitului Timotei, Arhiepiscopul Aradului

EDITORIAL

Semnificația imnelor din slujba Sfintei Învieri

Perioada pascală, cu toate slujbele sale, este încadrată în *Penticostar*, cartea de cult care va fi folosită de la Paști și până la Rusalii. Penticostarul vine prin conținutul slujbelor sale, să ne integreze în viața cerească din Împărăția lui Dumnezeu, ale cărei porți au fost deschise prin învierea Mântuitorului.

Penticostarul își începe parcursul cu slujba din noaptea Învierii. Preotul începe această rânduială, ieșind în întunericul bisericii, înveșmântat în veșminte luminate, purtând făclia și zicând: „Veniți de luați lumină!”. Cuvintele acestea arată lumina care izvorăște din mormântul lui Hristos și care vine să ne învluie în această noapte pascală.

Noi nu doar comemorăm învierea lui Hristos, ci stăm în chip real în fața mormântului Său, cel plin de lumină. De aceea, Slujba Învierii ne îndeamnă să ne adăpăm din izvorul Hristos: „Veniți să bem băutură nouă... din izvorul nesticăciunii, din Hristos, Cel ce a izvorât din mormânt, întru care ne întărim” (*Penticostar*, p.4). Credincioșii participă astfel în mod direct la taina Învierii: „Cântare să aducem Stăpânului și să vedem pe Hristos, Soarele dreptății, tuturor viață răsărind” (*Penticostar*, p. 5).

Sinaxarul tâlcuiește taina Învierii lui Hristos: „Aceasta este ziua întru care a adus Dumnezeu lumea dintru neființă întru ființă ...; scoțând toată firea omenească din ținuturile iadului a înălțat-o la ceruri și a adus-o la cinstea cea dintâi a nesticăciunii. Și pogorându-se în iad ... sufletele sfinților celor ținute cu sila din veac le-a izbăvit și tuturor a dăruit suire la ceruri” (*Penticostar*, p. 6-7). Sfântul Ioan Gură de Aur, în Cuvântul de învățătură la Ziua Învierii completează conținutul Sinaxarului, îmbogățindu-l: „Cei ce ați postit și cei ce n-ați postit, veseliți-vă astăzi..., gustați toți din ospățul credinței; împărtașiți-vă toți din bogăția bunătății...; Nimeni să nu se tânguiească pentru păcate că din mormânt iertare a răsărit. Nimeni să nu se teamă de moarte, că ne-

a izbăvit pe noi moartea Mântuitorului ... Prădat-a iadul cel ce s-a pogorât în iad... Unde-ți ieste moarte boldul? Unde-ți este iadule biruința? Înviat-a Hristos și tu ai fost nimic. Sculatu-S-a Hristos și au căzut diavoli. Înviat-a Hristos și se bucură îngerii. Înviat-a Hristos și viața stăpânește...” (*Penticostar*, p. 36).

Învierea Domnului ne prilejuește tresăltarea bucuriei: „Ziua învierii popoare să ne luminăm! Paștile Domnului Paștile! Că din moarte la viață și de pe pământ la cer, Hristos Dumnezeu ne-a trecut pe noi, cei ce cântăm cântare de biruință” (*Penticostar*, p. 4). Sau un alt text arată: „Prăznuim omorârea morții, sfărâmarea iadului și începătura altei vieți veșnice; și săltând laudăm pe Pricinuitoarul, cel unul binecuvântat, Dumnezeu Părinților noștri...” (*Penticostar*, p. 8).

La bucuria Paștilor participă întregul cosmos: „Cerurile după cuviință să se veselească și pământul să se bucure și să prăznuiască toată lumea cea văzută și cea nevăzută că S-a sculat Hristos, bucuria cea veșnică” (*Penticostar*, p. 8). Iar într-alt loc cântăm: „Acum toate s-au umplut de lumină: și cerul și pământul și cele de dedesubt. Deci să prăznuiască toată făptura învierea lui Hristos” (*Penticostar*, p. 5).

Paștile sunt și pregustare, anticipare a Împărăției lui Dumnezeu. Tocmai de aceea credincioșii, în bucuria privegherii pascale exclamă: „O, Paștile cele mari și preasfințite, Hristoase, o, înțelepciunea și Cuvântul și puterea lui Dumnezeu. Dă-ne nouă să ne împărtașim cu Tine, mai cu adevărat, în ziua cea neînserată a împărăției Tale” (*Penticostar*, p. 9). În Slujba Învierii auzim cântându-se în același sens: „Cât este de sfântă, cu adevărat, și întru totul prăznuită această noapte de mântuire și strălucită, mai înainte vestitoare fiind a zilei celei purtătoare de lumină, a învierii întru care Lumina cea fără de ani, din mormânt cu trupul, tuturor a strălucit” (*Penticostar*, p. 8).

Continuare în pagina 2

Pr. Lucian Farcașiu

PREDICA

„Domnul meu și Dumnezeul meu!”

Duminica a II-a după Paști (A Sfântului Apostol Toma)

„Și fiind seară, în ziua aceea, întâia a săptămânii (duminica), și ușile fiind încuiate, unde erau adunați ucenicii de frica iudeilor, a venit Iisus și a stat în mijloc și le-a zis: Pace vouă! Și zicând acestea, le-a arătat mâinile și coasta Sa. Deci s-au bucurat ucenicii, văzând pe Domnul. Și Iisus le-a zis iarăși: Pace vouă! Precum M-a trimis pe Mine Tatăl, vă trimit și Eu pe voi. Și zicând acestea, a suflat asupra lor și le-a zis: Luați Duh Sfânt; Căroră veți ierta păcatele, le vor fi iertate și căroră le veți ține, vor fi ținute. Iar Toma, unul din cei doisprezece, cel numit Geamănul, nu era cu ei când a venit Iisus. Deci au zis lui ceilalți ucenici: Am văzut pe Domnul! Dar el le-a zis: Dacă nu voi vedea, în mâinile Lui, semnul cuielor, și dacă nu voi pune degetul meu în semnul cuielor, și dacă nu voi pune mâna mea în coasta Lui, nu voi crede. Și după opt zile, ucenicii Lui erau iarăși înăuntru, și Toma, împreună cu ei. Și a venit Iisus, ușile fiind încuiate, și a stat în mijloc și a zis: Pace vouă! Apoi a zis lui Toma: Adu degetul tău încoace și vezi mâinile Mele și adu mâna ta și o pune în coasta Mea și nu fi necredincios ci credincios. A răspuns Toma și I-a zis: Domnul meu și Dumnezeul meu! Iisus I-a zis: Pentru că M-ai văzut ai crezut. Fericiți cei ce n-au văzut și au crezut! Deci și alte multe minuni a făcut Iisus înaintea ucenicilor Săi, care nu sunt scrise în cartea aceasta. Iar acestea s-au scris, ca să credeți că Iisus este Hristosul, Fiul lui Dumnezeu, și, crezând, să aveți viață în numele Lui”. (Ioan 20,19-31)

Hristos a înviat! Pace vouă! Celebrăm în continuare marea taină, fundamentală a credinței și nădejzii creștine: Iisus din Nazaret, Iisus cel Răstignit, a înviat din morți a treia zi, după Scripturi. Vestea dată de îngeri, în acei zori ai primei zile de după sâmbătă, Mariei din Magdala și femeilor venite în grabă la mormânt, o reascultăm și astăzi cu reînnoită emoție: „De ce îl căutați pe Cel viu între cei morți? Nu este aici, a înviat” (*Luca* 24,5-6).

Nu este greu de imaginat care erau, în acel moment, sentimentele acestor femei: sentimente de tristețe și spaimă din cauza morții Domnului lor, sentimente de neîncredere și uimire față de un fapt prea surprinzător pentru a fi adevărat. Mormântul însă era deschis și gol: trupul nu mai era acolo. Apostolii Petru și Ioan, înștiințați de femei, au alergat la mormânt și au verificat că ele aveau dreptate. Credința Apostolilor în Iisus, Mesia cel așteptat, fusese pusă la foarte grea încercare de scandalul crucii. În timpul arestării, al condamnării și al morții Sale se împărtașiseră, iar acum se regăseau împreună, nedumeriți și

dezorientați. Dar însuși Cel Înviat vine în întâmpinarea neîncrezătoarelor lor sete de certitudini. Nu a fost vis, nici iluzie sau imaginație subiectivă cea întâlnire, a fost o experiență adevărată, chiar dacă neașteptată și tocmai de aceea deosebit de emoționantă: „Iisus a venit, a stat în mijlocul lor și le-a zis: ‘Pace vouă!’” (*Ioan* 20,19).

La acele cuvinte, credința aproape stinsă din sufletele lor s-a reaprins. Apostolii i-au spus lui Toma, care a fost absent la cea primă întâlnire extraordinară: Da, Domnul a împlinit tot ceea ce a anunțat mai înainte, a înviat cu adevărat și noi L-am văzut și atins! Toma însă a rămas neîncrezător și nedumerit. Când, opt zile mai târziu, Iisus a venit a doua oară în Tabernacol, i-a spus: „Adu degetul tău încoace și vezi mâinile Mele și adu mâna ta și o pune în coasta Mea și nu fi necredincios, ci credincios!”. Răspunsul Apostolului este o emoționantă mărturisire de credință: „Domnul meu și Dumnezeul meu!” (*Ioan* 20, 27-28).

Continuare în pagina 2

Arhim. Teofan MADA

Din sumar

- ▶ Sfântul Gheorghe în iconografie
pagina 2, Sorin Gheorghe Săplăcan
- ▶ Știri
pagina 4, pr. Lucian Farcașiu

„Domnul meu și Dumnezeu meu!”

Urmare din pagina 1

„Domnul meu și Dumnezeu meu”! Să reînnoim și noi mărturisirea de credință a lui Toma, deoarece omenirea de astăzi așteaptă de la creștini o reînnoită mărturie despre învierea lui Hristos. Lumea de astăzi are nevoie să îl întâlnească și să îl poată cunoaște ca Dumnezeu adevărat și Om adevărat. Dacă în Apostolul Toma putem recunoaște dubiile și nesiguranțele atâtor creștini de azi, temerile și deziluziile a nenumărați contemporani ai noștri, cu el putem și să redescoperim cu reînnoită convingere credința în Hristos mort și înviat pentru noi. Această credință, transmisă de-a lungul secolelor în Biserică, continuă, pentru că Domnul înviat nu mai moare. El trăiește în Biserică și o conduce cu iubire providențială spre împlinirea planului Său veșnic de mântuire.

Fiecare dintre noi poate fi tentat de „necredință” Apostolului Toma. Durerea, răul, nedreptatea, moartea, în special când lovesc pe cei nevinovați – de exemplu copiii victime ale războiului și terorismului, ale bolilor și foametei – nu pun ele oare la grea încercare credința noastră? Cu toate acestea, în mod paradoxal, chiar în aceste cazuri, „necredința” lui Toma ne este utilă și prețioasă, deoarece ne ajută să ne purificăm orice concepție falsă despre Dumnezeu și ne conduce la a descoperi chipul autentic: chipul unui Dumnezeu care, în Hristos, a luat asupra sa plăgile omenirii rănite. Toma a primit de la Domnul, și, la rândul său, a transmis Bisericii darul unei credințe puse la încercare de patima și moartea lui Iisus și confirmată de întâlnirea cu El înviat. O credință care era aproape moartă și a renăscut datorită contactului cu rănilor lui Hristos, cu rănilor pe care Hristos nu le-a ascuns, ci le-a arătat și continuă să le indice în ne-cazurile și suferințele cu care se confruntă fiecare ființă umană.

„Prin rănilor Lui ați fost vindecați!” (1 Petru 2,24), aceasta este vestea pe care Apostolul Petru o aducea primilor convertiți. Acele răni, care pentru Toma erau mai înainte un obstacol în calea credinței, fiind semne ale unui aparent

„eșec” al lui Iisus; aceleași răni au devenit, în întâlnirea cu cel Înviat, dovezi ale unei iubiri biruitoare. Aceste răni pe care Hristos le-a primit din iubire față de noi ne ajută să înțelegem cine este Dumnezeu și să repetăm și noi: „Domnul meu și Dumnezeu meu”. Numai un Dumnezeu care ne iubește până la a lua asupra Sa rănilor noastre și durerea noastră, mai ales cea nevinovată, este demn de credință. Câte răni, câtă durere în lume! Nu lipsesc calamitățile naturale și tragediile umane care provoacă nenumărate victime și uriașe pagube materiale. Mă gândesc la flagelul foametei, la bolile incurabile, la conflicte armate, la terorism și la sechestrările de persoană, la miile de fețe ale violenței – uneori justificată în numele religiei – la disprețul pentru viață și la violarea drepturilor umane, la exploatarea persoanei.

Dar prin rănilor lui Hristos înviat putem vedea cu o privire de nădejde aceste rele care chinuie umanitatea. De fapt, Domnul înviat din morți nu a înlăturat suferința și răul din lume, dar le-a învins din rădăcină prin supraabundența harului Său. Aroganței răului i-a opus atotputernicia Iubirii Sale. Ne-a lăsat ca itinerar spre pace și bucurie Iubirea care nu se teme de moarte. „Cum Eu v-am iubit pe voi”, le-a spus Apostolilor înainte de a muri, „așa să vă iubiți și voi unii pe alții” (Ioan 13,34).

Hristos înviat este viu între noi, El este nădejdea unui viitor mai bun. În timp ce cu Sf. Apostol Toma spunem: „Domnul meu și Dumnezeu meu!”, să răsune în inima noastră cuvântul dulce dar angajant al Domnului: „Dacă-Mi slujește cineva, să-Mi urmeze, și unde sunt Eu, acolo va fi slujitorul Meu. Dacă-Mi slujește cineva, Tatăl Meu îl va cinsti” (Ioan 12,26). Și noi, uniți cu El, dispuși să ne trăim viața pentru frații noștri (cf. 1 Ioan 3,16), să devenim apostolii păcii Evangheliei, mesageri ai unei bucurii ce nu se teme de durere, bucuria pascală a Învierii. Să ne dăruiască acest dar pascal Preasfânta Născătoare de Dumnezeu, Maica lui Hristos. Tuturor un Paști Fericit!

Semnificația imnelor din slujba Sfintei Învieri

Urmare din pagina 1

Bucuria Sfintei Învierii care ne învăluie sufletele, ni se face îndemn de bună viață și frățietate cu toți oamenii: „Ziua învierii! Și să ne luminăm cu prăznuirea, și unul pe altul să ne îmbrățișăm. Să zicem: fraților! Și celor ce ne urăsc pe noi, să iertăm toate pentru înviere. Și așa să strigăm: „Hristos a înviat din morți cu moartea pe moarte călcând și celor din morminte viață dăruindu-le” (Penticostar, p. 10).

Prăpastia

Cei ce încă Te caută deznădăduiți, zic

Că între Tine și noi netrecute prăpastii străjuiesc.

Mulți, întorși din cale, Te tăgăduiesc.

Câți Te-au aflat zâmbesc și nu spun nimic.

Doamne, unde încep abisurile acele?

Ce drum s-apuc, oricât de lung?

Nu cruț nimic, numai s-ajung,

La marginea Ta, să m-arunc în ele.

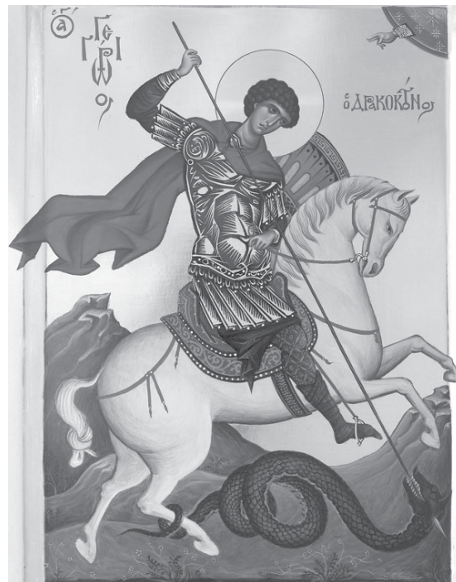
Deodată, o spaimă mă ține,

O bănuială strivitor de grea:

Prăpastiile Tale încep chiar din mine,

Dintru-nceput deschise în inima mea.

Vasile Voiculescu

Sfântul Gheorghe în iconografie

Dionisie din Furna în *Erminia picturii bizantine* ne arată reprezentarea Sfântului Gheorghe ca un tânăr, înalt la trup, fără barbă, cu părul cârlionțat, până după urechi. De obicei Sfântul este îmbrăcat în veșminte militare purtând pe cap o diademă, iar în mâna stângă ținând o sabie. Întrucât a suferit moarte martirică, poartă pe deasupra veșmintelor o mantie roșie, roșul simbolizând în iconografie culoarea jertfei a martiriului, iar în mâna dreaptă ține o cruce.

Dionisie din Furna mai arată cum se zugrăvesc viața și minunile Sfântului Gheorghe. Întrucât a trecut la cele veșnice fiind ucis de sabie, în unele icoane ale Sfântului, acesta își poartă în mână, pe o tîpsie, capul tăiat, ca pe o ofrandă de mare preț adusă Mântuitorului, în același fel cum îl avem reprezentat de multe ori pe Sfântul Ioan Botezătorul. Întâlnim icoane ale Sfântului care-l înfățișează întemnițat, suferind chinuri (întins pe roată, azvârlit în groapa cu var, săgetat de pîgâni) sau săvârșind minuni: înviind un mort sau înviind boul plugarului.

Însă, cea mai întâlnită și cea mai cunoscută icoană a Sfântului Gheorghe în iconografia ortodoxă este aceea în care se află călare pe un cal alb, străpungând cu sulița un balaur. Este o reprezentare vizuală a unei legende, în care Sfântul Gheorghe salvează cetatea Silenei, din provincia Libia, și pe fiica împăratului de un balaur înfricoșător.

Potrivit tradiției, în lacul din regiunea Capadociei din Asia Mică, trăia o fiară care terifia populația locală, ce îi oferea copii ca hrană să-i îmbuneze mânia. Când a venit rândul Elisabetei, fiica regelui, să fie sacrificată, pe când mergea către lac să-și întâlnească sfârșitul, Sfântul Gheorghe a apărut călărind un cal alb. S-a rugat Sfintei Treimi și apoi a lovit fiara cu sulița sa și a dus-o prin cetate. Monstrul rănit, spune Legenda Aurea a Sfântului Iacob de Voragine, o urmărea pe Elisabeta „de parcă era un animaluț umil”. După aceea Sfântul Gheorghe a chemat la botez populația cetății.

Adevărata fiară împotriva căreia a luptat Sfântul, a fost panica. Trăind în timpul persecuțiilor lui Dioclețian și Maximian, când mulți creștini erau arestați și torturați și chiar executați, el a avut curajul să meargă într-o piață publică și să strige „Toți zeii neamurilor sunt diavoli. Dumnezeu meu a făcut cerurile și este adevăratul Dumnezeu.” Pentru aceasta a fost arestat și martirizat. Mărturia sa a dus la convertirea multora și a dat curaj altora care erau deja botezați.

Icoanele cu Sfântul Gheorghe omorând balaurul sunt imagini simple, dar puternice ale luptei împotriva răului și a fricii reprezentate de monstru, dar și a luptei împotriva demonilor și a păcatelor. Calul alb este o creatura grațioasă ca lumina, ca aerul și neînfricată ca și călărețul de pe ea. Sulița

subțire, având cruce în vârf și rămânând neîndoită, simbolizează puterea și ajutorul lui Dumnezeu care biruiește răul. Chipul Sfântului Gheorghe nu arată nici o urmă de mânie, ură sau anxietate. Uneori mâna Mântuitorului este întinsă din ceruri spre capul Sfântului, în semn de binecuvântare și ajutor.

Nu putem spune dacă acel cal din icoană este materializarea celui din Legenda Aurea, dar putem afirma că există posibilitatea ca acesta să fie reprezentat ca o consecință practică a istoriei. Sfântul Gheorghe, ofițer în armata romană din Capadocia, a folosit cu siguranță un cal oriental, un strămoș al calului arab actual. Așa cum demonstrează mărturiile arheologice și picturile antice, toți ofițerii armatei romane însoțeau călare la război grosul armatei – deci, și Sfântul Gheorghe a avut un cal în folosință. Încă un amănunt important în rasa calului oriental, devenit mai târziu cal arab pur sânge, este acela că predomină culoarea sură, nuanță care, după vârsta de 10 ani, se transformă în culoarea albă. Așa se explică de ce icoanele creștine îl reprezintă pe Sfântul Gheorghe călare pe un cal alb.

Dincolo de legendă, imaginea Sfântului Gheorghe s-a imprimat în conștiința creștinilor ca un model de curaj în lupta pe care o ducem pe calea mântuirii.

Sorin Gheoghe SĂPLĂCAN

Sfântul Mucenic Gheorghe este sărbătorit de Biserica Ortodoxă pe 23 aprilie. Pentru că numele lui înseamnă în limba greacă „lucrător al pământului”, el este de asemenea patronul agriculturii, al turmelor, și al păstorilor. El a trăit în timpul domniei împăratului păgân Dioclețian, aspru prigonitor al creștinilor din primele veacuri, fiind încă de tânăr comandant în armata Imperiului. Ceea ce l-a făcut atât de iubit de către creștini a fost desigur curajul său de a-și mărturisi, în fața Împăratului, credința sa puternică în Iisus Hristos, precum și minunile ce s-au săvârșit în timpul pămîntului sale. În semn de recunoștință și de prețuire, creștinii îi poartă numele, îl rânduiesc ca ocrotitor al orașelor, al multor lăcașuri de cult sau al altor așezăminte, îl reprezintă în icoane și i se închină Sfântului prin intermediul icoanelor.

Încredințarea lui Toma

„Încredințarea lui Toma” este icoana din Duminica Tomii (duminica de după Paști; în tradiția populară s-a numit „Paștile cel mic”) pe care o găsim zugrăvită, în pictura murală ortodoxă, în naos, la rând cu scenele praznicelor împărătești. De asemenea, o aflăm în Erminia lui Dionisie - „Toma pipăind rănile lui Hristos”. Despre această icoană praznicară, prof. dr. Mihaela Palade, de la catedra de Artă Sacră a Facultății de Teologie din București, spune că reprezintă „dialogul dintre Mântuitor și Toma, deci dintre Dumnezeu și om”.

Despre Icoana sărbătorii „Duminica Tomii” se vorbește foarte puțin, deși are o însemnătate mare în iconografia ortodoxă.

Așa este. Pornim de la temeiul scripturist care este foarte clar, mai exact cel pe care îl întâlnim în Evanghelia lui Ioan, și în care se relatează faptul că Toma, nefiind prezent, nu i-a crezut pe cei zece apostoli, care fuseseră adunați acolo, în momentul când aceștia i-au spus plini de entuziasm - „Am văzut pe Domnul”, iar Toma le-a zis: „Dacă nu voi vedea în mâinile lui semnul cuielor, și dacă nu voi pune degetul meu în semnul cuielor, și dacă nu voi pune mâna mea în coasta Lui, nu voi crede” (Ioan 20, 24-25)

Pe lângă acest temei scripturist, există iarăși un temei pe care îl caută orice iconar și care se regăsește în Erminie, mai precis în Erminia lui Dionisie: „Casă și Hristos în mijloc, având mâna dreaptă ridicată, iar cu cea stângă trăgându-și îmbrăcămintea, își dezgolește rana coastei din dreapta. Iar Toma, stând lângă Dânsul, își pune cu frică mâna dreaptă în coasta Lui, pe când cu cealaltă ține un înscris pe care zice «Domnul meu și Dumnezeu meu!». Și ceilalți apostoli, stând împrejur, se minunează.” (p. 118)

Sunt câteva idei care rețin atenția aici. Hristos care este în mijlocul lor. Totul se face, așadar, cu voia Lui, El este cel care își dezgolește coasta pentru a i-o arăta și pentru a-l lăsa pe Toma să pipăie, să se convingă. Apoi, este această mărturisire a lui Toma, pe care Dionisie simte nevoia ca iconar să o vizualizeze cât se poate de clar - „Domnul meu și Dumnezeu meu”. Mai trebuie să reținem și momentul când are loc minunarea apostolilor.

Ce știm despre Apostolul Toma? În primul rând, despre Sfântul Toma sunt

câteva date pe care le găsim la Matei (10, 3), unde este menționat în al doilea grup al apostolilor - Filip și Bartolomeu, Toma și Matei. A ieșit în relief la Cina cea de Taină (Ioan, capitolul 15), unde Mântuitorul spune „În casa Tatălui Meu multe lăcașuri sunt. Iar de nu, v-aș fi spus. Mă duc să vă gătesc loc. Iar de mă voi duce și vă voi găti loc, iarăși voi veni și vă voi lua la Mine, ca să fiți și voi unde sunt Eu. Și unde mă duc Eu, voi știți și știți și calea”, la care Toma este singurul din cei 12 apostoli care mărturisește: „Doamne, nu știm unde te duci; și cum putem ști calea?”, gest care iarăși îl face să iasă în evidență.

Ce reprezintă icoana „Încredințarea Tomii”? În centrul ei se află dialogul dintre Mântuitorul și Toma, deci dintre Dumnezeu și om. Dumnezeu S-a pogorât, pentru ca pe om să îl facă Dumnezeu, iar aici Mântuitorul S-a pogorât pentru a-l convinge pe Toma. Interesant este că la întâlnirea aceasta dintre om și Dumnezeu nu participă doar simțul văzului, ci și simțul pipăitului. Cum spunea părintele Dumitru Stăniloae, atunci când nu visezi, ca să fii convins că nu visezi, te ciupești sau te pipăi, ca să fii sigur că este o realitate.

La Ioan (20, 25), Sfântul Toma spune foarte hotărât: „Dacă nu voi vedea în mâinile lui semnul cuielor, și dacă nu voi pune degetul meu în semnul cuielor...”, deci cele două simțuri, pe care le considera vitale și care, împreună, i-ar fi dat această certitudine. Pe de altă parte, nu ar trebui să ne mire prea tare acest lucru și să nu uităm precizarea pe care o face Sfântul Ioan în Evanghelia sa: „Și Cuvântul trup S-a făcut și S-a sălășluit între noi și am văzut slava Lui...” (Ioan 1, 14). Cutremurător este că Sfântul Toma atinge omul, dar Îl mărturisește ca Dumnezeu, pentru că în momentul în care I-a atins coasta a mărturisit: „Domnul meu și Dumnezeu meu!”, și asta a fost, după cum vom vedea, o adevărată mărturisire de credință, așa cum avem, de pildă, mărturisirea tâlharului de pe cruce: „Pomeniște-mă, Doamne, când voi veni întru împărăția Ta”, și pe care o mărturisim și noi la fiecare Sfântă Liturghie. Cum se spune în cântările din a doua săptămână de după Paști, în Pentecostar: „Văzând coasta mea, nu mai fi neîncredător, grăia Cuvântului către Toma, cel ce se îndoia. Cu degetul pipăie-Mă și cu degetul cercetează văzând semnele rănilor mele. Propovăduiește lumii

Învierea Mea din mormânt cea de viață aducătoare”. Această mărturisire a lui Toma nu este una fără roade, ci este o mărturisire despre care știm foarte clar că va da roade, până la mucenicie.

De regulă, icoanele praznicare sunt simetrice. Mai precis, elementul arhitectural care îl încadrează pe Mântuitorul trebuie să fie simetric. Aici, Iisus Hristos este în centru, este mijlocul a toate, iar această simetrie conferă icoanei echilibru, pentru că Hristos restabilește ordinea produsă de dezordinea îndoielii. El vine să restabilească această pace, echilibru și armonie. Această icoană, într-un anumit sens, este premergătoare Cincizecimii, a Pogorării Duhului Sfânt. În această icoană, cu excepția lui Matia, sunt prezenți toți apostolii. Practic, întâlnim aici toată Biserica care urma să iasă la propovăduire. Credința pe care Hristos a zidit-o în sufletele mucenicilor, Sfântul Duh a întărit-o la Cincizecime. Credința aceasta le-a dat forța necesară ca să meargă la propovăduire și să moară pentru acest cuvânt, pe care urmau să-l rostească printre păgâni.

Legat de îndoiala lui Toma, spune Sfântul Grigorie cel Mare că n-a fost nefolositoare Bisericii și că a fost mai folositoare decât credința fără întrebări a apostolilor, căci „necredința lui Toma împlânzește neîncrederea și scrupulele noastre”. Da. Ar trebui să fim mai circumspecți cu această idee preconcepțată pe care ne-am format-o despre Toma, pentru că, să nu uităm, în nici un caz nu putem vorbi de necredință, poate de o neîncredere sau de prea mare bucurie. Nici apostolii nu au crezut. Și acest exemplu îl avem la Evanghelia după Luca: „Și Iisus le-a zis: De ce sunteți tulburați și pentru ce se ridică astfel de gânduri în inima voastră? Vedeți mâinile Mele și picioarele Mele, că Eu însumi sunt; pipăiți-Mă și vedeți, că duhul nu are carne și oase, precum Mă vedeți pe Mine că am. Și zicând acestea le-a arătat mâinile și picioarele Sale” (24, 38). Dar nici atunci nu au crezut, că spune mai departe: „Iar ei încă necrezând de bucurie și minunându-se, El le-a zis: Aveți aici ceva de mâncare? Iar ei I-au dat o bucată de pește fript și dintr-un fagure de miere. Și luând, a mâncat înaintea lor. (Luca 24, 41)

Cred că nu întâmplător erau apostolii adunați și a doua oară, când i s-a arătat și lui Toma. Nu a fost doar îndoiala lui Toma, ci, poate, fiecare în sinea lui, a

avut un semn de întrebare.

Să înțelegem că Toma este, de fapt, reprezentantul „îndoielii colective”? Da. Tot din Pentecostar aflăm că a opta zi a venit Mântuitorul înaintea ucenicilor, unde erau adunați și, pace dându-le, către Toma a grăit: „Vino, apostole, pipăie mâinile în care au înfipt piroanele. O, nevinovată îndoială a lui Toma! Inimile credincioșilor la cunoștință le-a adus și cu frică a grăit «Domnul meu și Dumnezeul meu», slavă ție.” E foarte sugestiv acest text. Să nu uităm că această nevinovată îndoială a lui Toma (nici nu e folosit cuvântul „necredință”, ci „îndoială”, ceea ce este cu totul altceva) a lucrat și la Adormirea Maicii Domnului, pentru că Sfântul Toma nu s-a nimerit să fie acolo în momentul în care Maica Domnului a fost pusă în mormânt, și asta tot prin iconomia dumnezeiască. Toma a venit după un anumit interval, când a dorit să vadă neapărat mormântul. Apostolii, ca să îi facă pe plac, s-au dus în Ghetsimani, au descoperit mormântul și l-au găsit gol. Vedem că această necredință a lui Toma lucrează în diferite împrejurări și este de fiecare dată cutremurătoare.

Această descoperire a mormântului gol va deveni o temă de bază în iconografia artei brâncovenești.

Pe de altă parte, trebuie spus că nu întâmplător evenimentele acestea majore - prima arătare a Mântuitorului în fața apostolilor, a doua arătare, Pogorârea Duhului Sfânt - au avut loc în ziua a opta a săptămânii. Ziua a opta nu este lipsită de semnificații. După anumite interpretări ea simbolizează sfârșitul veacurilor, acel moment în care nu va rămâne decât dragostea.

(sursa: ziarullumina.ro)

Mersul la biserică, pe înțelesul copiilor

Etapa de trecere începe atunci când copilul face un salt mare în ce privește perceperea conștientă a realității. Acest lucru se produce la vârste diferite, în funcție de copil. Unii ajung la această etapă la patru-cinci ani, alții la șase sau șapte, totul depinzând de dezvoltarea psihică și fizică a fiecăruia.

De aceea, este foarte important ca acesta să treacă acum de la perceperea intuitiv-spirituală a slujbei la una mai conștientă. Pentru aceasta, el

trebuie să învețe ce semnifică slujbele și mai ales ce înseamnă împărtășania.

Niciodată, indiferent de vârstă, copilul nu trebuie mințit cu privire la împărtășanie, zicând: „Stai puțin, că părintele îți va da niște miere sau apă dulce”. Se întâmplă și astfel: copilul, neobișnuit cu viața bisericească, se zbate și strigă că nu vrea, iar mama și tata îl duc la împărtășanie ținându-l de mâini și de picioare.

Dacă nu este pregătit deloc

să se împărtășească, este mai bine ca părinții, prin exemplul propriu și rugăciune să-l învețe, încetul cu încetul, cu șederea în biserică. Întâlnirea cu Hristos va deveni, astfel, pentru el, o bucurie, iar nu o amintire a unei violențe pe care a suportat-o.

Chiar dacă nu înțelege esența cuvântului, este bine ca cel mic să știe că merge să se împărtășească și că acela este potir, iar în linguriță este ceva deosebit, cum nu se mai află

nicăieri în lume. Nicio falsitate sau amăgire nu trebuie să aibă loc atunci când e vorba de Euharistie. Cu atât mai puțin atunci când copilul are aproape șase ani și trebuie să meargă la școală deja. Noi trebuie să avem grijă ca timpul dedicat obișnuirii cu biserică să nu treacă în zadar.

Înseamnă atunci că cei care au șase sau șapte ani pot fi lăsați fără supraveghere la slujbe? De obicei nu, deoarece în această perioadă încep alte ispite, când copilul este viclean și vrea să

fugă din biserică din cinci în cinci minute sau să se ascundă în vreun colț, unde nu-l văd părinții, vorbind cu prietenii despre tot felul de lucruri. Sigur că nu pentru a-i pedepsi, ci pentru a-i feri de astfel de ispite, părinții trebuie să fie alături de copiii lor în biserică.

(Preot Maxim Kozlov, Familia - ultimul bastion: răspunsuri la întrebări ale tinerilor, traducere din limba rusă de Eugeniu Rogoti, Editura Sophia, București, 2009, pp. 211-212)

ȘTIRI

A doua zi de Paști la Catedrala Veche din Arad

A doua zi de Paști, preoții și credincioșii de la Parohia Arad-Centru, au avut bucuria duhovnicească de-al avea în mijlocul lor pe Întâistătătorul Eparhiei arădene, pe Înaltpreasfințitul Părinte Arhiepiscop Timotei.

Înaltpreasfinția Sa a săvârșit Sfânta Liturghie arhierescă, înconjurat de un sobor de preoți și diaconi ai Catedralei Vechi, în prezența oficialităților locale și a unui mare număr de credincioși, care ca de fiecare dată au umplut locașul de cult. Din sobor au făcut parte și părintele Flavius Petcuț, protopopul Aradului precum și părintele Cristinel Ioja, decanul Facultății de Teologie Ortodoxă „Ilarion V. Felea” din Arad.

Cuvântul de învățătură al Chiriarhului a fost pus sub titlul „Mărturie ale Învierii” (bazat pe citirile scripturistice ale praznicului, Ioan 1; Fp.Ap. 1), în continuarea pericopelor biblice din primele zile, cea de-a doua a praznicului chiar dacă nu redă momente privind Învierea Domnului, le anticipă sau le amintește. Sfânta Evanghelie poartă gândul la vremea propovăduirii Sfântului Ioan Botezătorul, când dădea mărturie despre botezul Său. Citirea Apostolului reamintește cele despre viața Mântuitorului până la Înălțarea la cer după Sfânta Evanghelie după Luca, cu precădere despre soborul Sfinților Apostoli întregit prin alegerea lui Matia în locul din care căzuse Iuda Iscarioteanul, iar aceasta tot spre mărturisirea minunatei Învierii. În evidență, din citiri iese mărturia Sfântului Ioan Botezătorul, în aceeași Evanghelie a Sfântului Ioan, care i-a fost ucenic, având și același nume în afinitate cu cel de Iona subliniat și în Cazania Duminicii Învierii, profetul devenit simbol și al învierii. Ori, despre prezența permanentă a lui Dumnezeu în lume, după mărturia lui Ioan, arată și icoana Sfintei Învieri, întrucât în reprezentarea pogorării la iad a Mântuitorului în fruntea cetelor sfinților este Botezătorul Domnului. Cântarea bisericească pe tot cursul Săptămânii Luminate: „Câți în Hristos v-ați botezat...”, în locul obișnuitului Trisaghion, îndeamnă pe cei botezați a pune în lumină taina prin învierea cu Domnul spre urmarea Lui pe calea vieții către înveșnicire, a subliniat Înaltpreasfinția Sa.

La momentul împărțirii zeci de credincioși, majoritatea copii, au primit Trupul și Sângele Mântuitorului. Răspunsurile liturgice au fost date de Corul de tineret al Catedralei Vechi, dirijat de domnul conf. Mircea Buta.

La final, părintele paroh Traian Micoroi a mulțumit Înaltpreasfințitului Părinte Timotei pentru bucuria prilejuită prin slujirea în cea de-a doua zi de Paști în Vechea Catedrală a Aradului, oferindu-i din partea slujitorilor, consiliului parohial și a credincioșilor, un frumos coș cu flori.

Praznicul Învierii Domnului sărbătorit de arădeni

Mii de credincioși arădeni au participat la Slujba Învierii și la Sfânta Liturghie din ziua Praznicului Învierii Domnului la Catedrala Arhiepiscopală din Arad, oficiate de Înaltpreasfințitul Părinte Timotei, Arhiepiscopul Aradului, înconjurat de un ales sobor de preoți și diaconi ai catedralei.

În seara zilei, pe platoul din fața Catedralei Arhiepiscopale, Înaltpreasfințitul Timotei, înconjurat de preoți din întreg cuprinsul eparhiei arădene, a întâmpinat venirea Sfintei Lumini, adusă de la Mormântul Domnului, din Ierusalim, prin purtarea de grijă a Preafericitului Părinte Patriarh Daniel, și a Consiliului Județean Arad. În cuvintele cântării „Lumină lină” Chiriarhul a împărțit din sfânta lumină preoților prezenți, spre a ajunge în toate bisericile din eparhie. Cu acest prilej, Înaltpreasfinția Sa a rostit o scurtă alocuțiune.

În noapte, la Catedrala Sfânta Treime, Arhiepiscopul Aradului a săvârșit slujba

Aradului a săvârșit slujba Învierii Domnului, înconjurat de soborul preoților și diaconilor catedralei, în prezența unui număr impresionant de credincioși, adresând, la momentul potrivit, un părintesc cuvânt de învățătură.

În dimineața primei zile de Paști, Înaltpreasfințitul Timotei a oficiat Sfânta Liturghie arhierescă la Catedrala Arhiepiscopală.

Cu acest prilej, Chiriarhul a rostit un cuvânt de învățătură pus sub titlul „Cuvântul dintru început și cuvântul dintâi”, plecând de la începutul pericopelor biblice ale sărbătorii (Fapte 1; Ioan 1), care după o cercetare în sfera noțiunii care înlesnește cunoașterea de sine, simțământul comunicării și comuniunii dintre oameni, subliniază modul de exprimare a personalității fiecăruia; apoi se lămurește sensul cuvântului în sfera religiei, Mântuitorul Însuși fiind Cuvântul lui Dumnezeu, iar cuvintele Sale învățătură de urmat; minunea Învierii făcând cu puțință evidențierea sensurilor spirituale de observat spre îmbunătățirea continuă a vieții credinciosului, a subliniat Înaltpreasfinția Sa.

După acest cuvânt, părintele Simion Mladin a dat citire Pastoralei la Învierea Domnului, intitulată „Icoana Sfintei Învieri”.

În după-amiaza zilei de praznic, după ce a săvârșit slujba Vecerniei la Catedrala Veche din Arad, Înaltpreasfinția Sa a oferit tradiționala recepție de praznicul Învierii Domnului, ostenitorilor Centrului eparhial, preoților din municipiu și reprezentanților mănăstirilor arădene, la reședința chiriarhală, la care au participat și oficialități locale, reprezentanți ai mass-media și alți credincioși. Cu acest prilej părintele Cristinel Ioja, decanul Facultății de Teologie Ortodoxă „Ilarion V. Felea” din Arad a rostit o alocuțiune despre importanța unității tuturor credincioșilor, iar Chiriarhul, plecând de la cuvântul decanului a subliniat importanța acesteia pentru împlinirea în cadrul Eparhiei, căutând înlăturarea oricăror pricini de dezbinare. Având în vedere prilejurile pe care sărbătorile religioase în mod deosebit le oferă pentru promovarea pe plan local a bune înțelegeri între naționalități și culte, exemplificând cu praznicul pascal din acest an. În finalul cuvântului a mulțumit tuturor pentru participare și a transmis un părintesc salut familiilor celor prezenți.

Știrile au fost preluate de pe site-ul episcopiaradului.ro

Pelerinaj în Maramureș 8 - 9 iulie; 2 - 3 septembrie 2017

Agencia de Pelerinaje "Basilica Travel" a Patriarhiei Române vă invită să participați într-un pelerinaj nou în Maramureș, cu plecare din Arad, în care aveți prilejul să vă închinați în Mănăstirea Bixad, Mănăstirea Săpânța, Mănăstirea Bârsana (participare la Sfânta Liturghie), Mănăstirea Rohia și Mănăstirea Bic.

TARIF: 220 LEI

Pelerinaj la Mănăstirea Izbuc 21 aprilie; 6 mai; 3 iunie; 1 iulie; 15 august; 2 septembrie; 7 octombrie 2017

Agencia de Pelerinaje "Basilica Travel" a Patriarhiei Române vă invită să participați într-un pelerinaj la Mănăstirea Izbuc, cea mai veche mănăstire din Ardeal, cu plecare din Arad. În acest pelerinaj aveți prilejul să participați la Sfânta Liturghie și să vă închinați la icoana făcătoare de minuni a Maicii Domnului de la Mănăstirea Izbuc.

TARIF: 50 LEI

Pelerinaj în Israel și Peninsula Sinai 05 - 11 iunie; 18 - 24 septembrie 2017

Agencia de Pelerinaje "Basilica Travel" vă invită să participați la un pelerinaj în Țara Sfântă și Peninsula Sinai de 7 zile, cu trecere pe la cele mai importante obiective: Lod, Muntele Tabor, Mănăstirea Sfânta Ecaterina, Ierusalim, Drumul Crucii, Golgota, Sfântul Mormânt și Biserica Învierii, Hozeva, râul Iordan, Biserica ortodoxă a Nașterii Domnului din Betleem și Biserica Nașterii Sfântului Ioan Botezătorul.

TARIF: 695 EURO

Pelerinaj la mormântul Părintelui Arsenie Boca 22 aprilie; 8 mai; 20 mai; 3 iunie; 24 iunie; 8 iulie; 29 iulie; 12 august; 26 august; 13 septembrie; 14 septembrie 2017

Agencia de Pelerinaje "Basilica Travel" a Patriarhiei Române vă invită să participați într-un pelerinaj nou la mormântul părintelui Arsenie Boca, cu plecare din Arad. Mormântul părintelui Arsenie Boca se află la Mănăstirea Prislop, ce a fost ctitorită de Sfântul Nicodim de la Tismana în a doua jumătate a secolului al XIV-lea.

TARIF: 65 LEI

Pelerinaj Israel și Sinai - plecare din Cluj 16 - 24 mai; 22 - 30 august; 5 - 13 septembrie; 10 - 18 octombrie; 17 - 25 octombrie 2017

Vă invităm să participați la un pelerinaj în Țara Sfântă și Peninsula Sinai, cu plecare din Cluj-Napoca, în care aveți prilejul să vă închinați în Ierusalim - Sfântul Mormânt, Calea Crucii, Golgota; Mănăstirea Sfânta Ecaterina, Muntele Sinai; Nazareth; râul Iordan; Muntele Tabor; Hozeva - moaștele Sfântului Ioan Iacob Românul; Betleem - Biserica Nașterii Domnului, precum și în alte minunate locuri.

TARIF: 750 EURO

Pelerinaj în Grecia 2 - 7 mai; 23 - 28 mai; 13 - 18 mai; 10 - 15 iunie; 08 - 13 iulie; 22 - 27 iulie 2017

Mulți pelerini români au râvnă pentru a se închina în locurile de nevoință ale unor sfinți din Grecia. Astfel, Agenția „Basilica Travel” organizează pelerinaje la Tesalonic pe urmele Sfântului Dimitrie, în insula Eghina la moaștele Sfântului Nectarie, în insula Evia la moaștele Sfântului Ioan Rusul, la moaștele Sfântului Efreem cel Nou de la Nea Makri, la Mănăstirea Sfânta Paraschevi din Valea Tembi, precum și la Meteora.

TARIF: 305 EURO

Pelerinaj în Țara Sfântă 15 - 21 mai; 2 - 8 iunie; 3 - 9 iulie; 8 - 14 septembrie; 9 - 15 octombrie 2017

Agencia de Pelerinaje "Basilica Travel" vă invită să participați la un pelerinaj în Țara Sfântă, cu cazare la hoteluri. Printre locurile în care ne vom închina, menționăm: Muntele Tabor, râul Iordan, participare la Sfânta Liturghie la Biserica românească de la Ierusalim, Biserica ortodoxă a Nașterii Domnului din Betleem, Drumul Crucii, Sfântul Mormânt și Biserica Învierii, Golgota.

TARIF: 655 EURO

Pelerinaj la Mănăstirea Râmeț 21 aprilie; 29 iunie; 15 august; 15 octombrie 2017

Agencia de Pelerinaje "Basilica Travel" vă invită să participați la un pelerinaj nou la Mănăstirea Râmeț, cu plecare din Arad. Mănăstirea Râmeț este cea mai veche și importantă vatră monahală din Arhiepiscopia de Alba Iulia. Biserica veche a Manastirii Ramet reprezinta un monument arhitectonic si artistic de exceptie.

TARIF: 95 LEI

ARAD - CENTRUL SFÂNTUL APOSTOL ANDREI:
B-dul Revoluției, Nr. 30, Tel./ Fax: +40257.466.784,
Email: arad@basilicatravel.ro, Program: 09.00 -17.00

RESITA - CENTRUL SF.AP. PETRU SI PAVEL:
Str. Republicii, Nr. 1, Tel./Fax: +40255.255.135,
Email: resita@basilicatravel.ro, Program: 09.00 -17.00

BUCUREȘTI - BASILICA TRAVEL: Str. Doamnei, Nr. 20,
Tel./Fax: +4021.316.35.03, Mobil: 0741.260.424,
Email: office@basilicatravel.ro, Program: 09.00-17.00

www.pelerinaj.ro www.pelerinaje.ro www.basilicatravel.ro

COMITETUL DE REDACȚIE

Președinte de onoare: **ÎPS. DR. TIMOTEI SEVICIU, Arhiepiscop al Aradului**

Redactori coordonatori: **Pr. IOAN TULCAN, Pr. CRISTINEL IOJA**

Secretari de redacție: **Pr. ADRIAN MURG, Diac. CAIUS CUȚARU**

Administrație: **Pr. FILIPALBU, Pr. LUCIAN FARCAȘIU**

Articolele și corespondența se trimit pe adresa redacției:

Str. Academia Teologică, nr. 9, Arad

Tel/Fax: 0257-285.855, calea.mantuirii@yahoo.com

DTP: Călin Chendea. Tipărit la Poudique srl Arad.

ISSN: 1582-1951; Preț: 1 leu

Costul unui abonament este de 50 lei anual.